

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ к.п.н., проф. Кобаль В.І.

« 22 » серпня 2022 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

зі спеціальності	016 «Спеціальна освіта»
спеціалізація	016.01 - логопедія
галузі знань	01 «Освіта / Педагогіка»

Наскрізна програма практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта, спеціалізація 016.01 - логопедія, - Мукачево: МДУ, 2022. – 38 с.

Укладачі:

Чекан О. І. – к.пед.н., доц. кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Кас'яненко О. М. - к.пед.н., доц. кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Барна Х. В. – к.пед.н., доц. кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Михайлова К. В.– старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теорії та методики дошкільної освіти педагогічного факультету

Протокол № 1 від 15 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____

Черепаня Н.І.

© МДУ, 2022

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	8
2.1. Вимоги до об'єкта практики	
2.2. Керівництво практикою	
2.3. Організація практики	
3. ОРІЄНТОВНІ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ	10
3.1. Практика навчальна пропедевтична	
3.2. Навчальна практика (дефектологічна)	
3.3. Навчальна практика (логопедична)	
3.4. Виробнича практика (дефектологічна)	
3.5. Виробнича практика (логопедична)	
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	37

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Згідно зі Законом України «Про вищу освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти (нова редакція), Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, галузевими стандартами вищої освіти України важливе місце в системі професійної підготовки здобувачів освіти посідає практична підготовка.

Період підготовки спеціального педагога у закладі вищої освіти є найбільш відповідальним у становленні майбутнього професіонала, фахівця, компетентного у своїй діяльності. Формування професійної компетентності базується на отриманні теоретичних знань та практичних вмінь, основи яких закладаються під час аудиторних занять – лекційних, практичних та семінарських, а їх перехід у навички здійснюється під час проходження практики.

Основною **метою** практики (кожного з її видів) є оволодіння здобувачами сучасними методами, формами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах корекційного процесу; виховання потреби до систематичного професійного самовдосконалення.

У процесі проходження практик, здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта, вирішуються такі **завдання**:

- оволодіння системою професійних педагогічних знань, умінь та навичок як основних складових змісту діяльності спеціального педагога, а саме оволодіння корекційно-логопедичними і педагогічними технологіями діагностики, профілактики, корекції порушень у нормотипних дітей з вадами мовлення та дітей, що мають ООП;

- закріплення та поглиблення у здобувачів спеціальних теоретичних знань в галузі логопедії, одержаних під час аудиторних (лекційних і практичних) занять;

- оволодіння практичними вміннями та вміннями творчо застосовувати їх у процесі практичної корекційно-розвивальної роботи з дітьми;

- ознайомлення з нормативними документами, функціональними обов'язками та основними напрямками діяльності спеціального педагога;

- формування практичних вмінь та навичок проведення поглибленого обстеження нормотипової дитини з порушеннями мовлення чи дитини з ООП, формулювання висновку;

- набуття соціально-особистісних компетенцій, необхідних для роботи в якості спеціального педагога в закладах освіти, соціальної сфери та охорони здоров'я;

- підготувати здобувачів освіти до виконання обов'язків спеціального педагога.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- зміст професійної діяльності спеціального педагога;

- законодавчо-нормативну документацію, що регламентують діяльність вчителів-логопедів та вчителів дефектологів у освітніх закладах;

- сучасні вимоги до професійної компетентності вчителя-логопеда та вчителя дефектолога;

- сутність, структуру та стилі педагогічного спілкування, педагогічний такт, як одну з умов здійснення взаємодії спеціального педагога та вихованців;

- етодологію проведення корекційних діагностик та методи безпосередньої корекційної роботи із дітьми;

- загальнопедагогічні та спеціальні принципи корекційно-педагогічної діяльності;

- індивідуальні особливості та характеристики дітей з ООП та нормотипних дітей з порушеннями мовлення;

- види діяльності команди психолого-педагогічного супроводу;

- специфіку корекційно-педагогічного процесу в логопедичних пунктах, інклюзивних навчальних закладах і т.д..

уміти:

- виявляти прийоми педагогічної майстерності спеціального педагога на корекційному занятті, стилі педагогічного спілкування в освітній і виховній діяльності;

- аналізувати практичний досвід фахівців та власну професійну діяльність;

- діагностувати порушення особистості та знаходити оптимальні шляхи їх подолання;
- планувати етапи проведення корекційної роботи з метою досягнення конкретних результатів;
- аналізувати індивідуальні програми розвитку дитини з ООП;
- аналізувати взаємодію педагогічного колективу з батьками дітей логопатів та дітей, що мають ООП;
- складати мовленнєву картку на дитину логопата;
- проводити психолого-педагогічне обстеження дітей, що мають ООП;
- аналізувати освітнє середовище логопедичного пункту, інклюзивного навчального закладу і т.д..

Відповідно до освітньої програми, проходження пратик сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Компетентності загальні (КЗ)

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Компетентності спеціальні (СК)

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи, психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність усвідомлення сучасних тенденцій у спеціальній та інклюзивній освіті, прогнозувати їх потенційні наслідки та моделювати сучасний освітній процес відповідно з технологіями.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-19. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень мовлення та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей.

СК-20. Здатність проектувати індивідуальні корекційні програми для дітей з психофізичними та мовленнєвими порушеннями

СК-21. Здатність здійснювати планування, організувати і результативно здійснювати логопедичну роботу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями мовлення.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Практика відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами

PH13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

PH18. Бути обізнаними у плануванні навчальної, виховної та логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення, забезпеченні її реалізації та оцінки отриманих результатів.

PH19. Володіти знаннями про вікові та індивідуально типологічні особливості осіб з тяжкими порушеннями мовлення.

PH20. Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленневих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.

PH21. Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

PH22. Здійснювати консультування дітей з порушеннями мовлення, їхніх батьків з проблем навчання, виховання, розвитку та корекції.

PH23. Мати навички самостійного навчання та удосконалення педагогічної майстерності, вирішувати професійні проблеми, дотримуючись етичних норм поведінки.

Практика для майбутніх фахівців організовується у відповідності до навчального плану спеціальності 016 Спеціальна освіта першого (бакалаврського) рівня у такому порядку:

№ п/п	Назва практики	Курс	Кількість тижнів
1.	Практика навчальна пропедевтична (ознайомча)	1	3
2.	Практика навчальна (дефектологічна)	3	6
3.	Практика навчальна (логопедична)	3	6
4.	Практика виробнича (дефектологічна)	4	6
5.	Практика виробнича (логопедична)	4	6

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

2.1. Вимоги до об'єкта практики

Навчальні практики проводяться безпосередньо в освітньому закладі. Об'єктами виробничих практик виступають державні освітні заклади різних форм власності, які застосовують нові передові форми та методи організації освітньо-виховного процесу.

Залежно від виду практики, базами практики є різні заклади освіти.

Види практик	База практики
Навчальна пропедевтична практика (загальноознайомча)	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями
Навчальна практика (дефектологічна)	Заклади дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання, Інклюзивно-ресурсні центри
Навчальна практика (логопедична)	Логопедичні пункти управління освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Мукачівської міської ради
Виробнича практика (дефектологічна)	Заклади дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання, Інклюзивно-ресурсні центри
Виробнича практика (логопедична)	Логопедичні пункти управління освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Мукачівської міської ради

2.2 Керівництво практикою

Відповідальним за організацію й проведення практики на факультеті є декан факультету та відповідальний за практику на факультеті. Безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою здобувачів забезпечують відповідні кафедри. До керівництва практикою здобувачів залучаються досвідчені викладачі кафедри.

Основні обов'язки факультетського керівника практики:

- забезпечити планування, організацію та облік результатів практики на факультеті;
- встановлювати зв'язок з базами практики, узагальнити пропозиції з розподілу здобувачів по місцях практики й оформляти необхідні документи;
- проводити спільно з кафедрою теорії та методики дошкільної освіти інструктивно-методичні наради та підсумкові конференції з питань проходження та результатів практики;
- вибірково відвідувати корекційні заняття та інші заходи, які проводять здобувачі за період практики;
- вивчати кращий досвід проведення педпрактики, узагальнювати його і поширювати серед здобувачів-практикантів;
- вносити пропозиції щодо удосконалення практики, контролювати роботу групових керівників-методистів практики, адміністрації від бази практики та надавати їм консультації й методичну допомогу;
- організувати підведення підсумків практики та скласти відповідний звіт.

Основні обов'язки групового керівника-методиста практики:

- розподіляти спільно з керівниками практики від бази практики здобувачів-практикантів по групам;
- допомагати здобувачам спільно з викладачами кафедри конкретизувати індивідуальний план роботи на період практики;
- консультувати здобувачів у процесі підготовки до різних видів занять, обстеження, спеціальних ігор, відвідувати проведення ними різних видів діяльності, залікових занять та аналізувати та оцінювати їх, контролювати ведення щоденників і виконання індивідуального плану здобувача-практиканта;
- збирати і аналізувати документацію, представлену здобувачами, давати характеристику й оцінку роботи здобувача-практиканта, скласти звіт за підсумками практики та представляти його факультетському керівнику;
- приймати участь у інструктивно-методичній нараді та підсумковій конференції-заліку з практики, і пропонувати загальну оцінку.

Основні обов'язки керівника від бази практики:

- під час прийому здобувачів на практику видати відповідний наказ по обласному центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями; ЗДО з інклюзивною формою навчання, логопедичному пункту, в якому вказати вчителя-дефектолога, вчителя-логопеда та керівника від бази практики;
- забезпечувати сприятливі умови для проходження практики, проводити відповідну роботу з спеціальними педагогами, асистентами вихователя, вчителями-дефектологами, вчителями-логопедами від бази практики з питань педагогічної практики;
- знайомити здобувачів з історією, традиціями освітнього закладу, організацією освітньо-виховного процесу на базі практики;

Основні обов'язки керівників практики від бази практики:

- організація робочого місця та створення необхідних умов для проходження практики;
- забезпечити практикантів необхідною інформацією про діяльність закладу;
- залучати практикантів до активної участі у роботі;
- забезпечувати необхідними методичними матеріалами та технічними засобами;
- контролювати виконання як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому;
- відвідувати заняття та інші види діяльності здобувачів-практикантів, приймати участь у їх обговоренні та виставляти відповідні оцінки;
- давати підсумкову характеристику й оцінку роботи здобувача-практиканта.

Основні обов'язки практикантів при проходженні практики:

- до початку практики отримати у освітньому закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- своєчасно прибути на місце практики і документально оформити початок практики;
- дотримуватись трудової дисципліни, правил трудового розпорядку;
- проводити роботу на місці практики згідно з отриманим завданням у режимі роботи закладу;
- регулярно відвідувати керівника практики від ЗВО у дні його консультацій на кафедрі;
- виконати поставлені завдання у повному обсязі відповідно до програми практики та рекомендацій від ЗВО та бази практики;
- нести відповідальність за якість виконуваної роботи;
- вчасно і на належному рівні скласти звіт про проходження практики;
- захистити звіт практики у визначений термін.

2.3. Організація практики

Перед початком практики проводиться інструктивно-методична нарада, у ході якої практиканти ознайомлюються з програмою практики. Керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

На період практики в кожній підгрупі практикантів призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового закладу, інформує практикантів про консультації, семінари. Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики. Кожен практикант працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник загального зразка затверджений МОН України та щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану про проходження практики). Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності.

3. ОРІЄНТОВНІ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

3.1. Навчальна пропедевтична (загальноознайомча) практика

Метою навчальної практики пропедевтичної (загальноознайомчої) є ознайомлення здобувачів вищої освіти з контингентом осіб з порушеннями психологічного та фізичного розвитку; сучасними методами та формами організації навчально-виховного, корекційного процесу та процесу реабілітації та соціалізації осіб з порушеннями психологічного та фізичного розвитку; виховання відповідального ставлення до професійної діяльності та потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Завдання практики:

1. Ознайомити здобувачів вищої освіти з організацією навчально-виховного, корекційного процесу та процесу реабілітації та соціалізації у медико-соціальному реабілітаційному центрі.

2. Поглибити і закріпити теоретичні знання з педагогічних і спеціальних дисциплін, отримані у процесі навчання у ЗВО, удосконалити їх практичне застосування у навчальній і корекційно-розвивальній роботі.

3. Сформувані чіткі підходи до формування програми корекційної допомоги особам з обмеженими можливостями та методиками діагностики.

4. Відвідати окремі корекційні заняття, спостерігати за методикою їх проведення в залежності від нозології і порушення у розвитку.

5. Надавати посильну практичну допомогу в проведенні корекційно-навчальних та корекційно-виховних заходів на базі проходження практики.

6. Надавати інформаційної підтримки сім'ям з питань соціально-реабілітаційної допомоги особам з обмеженими можливостями.

7. Розвинути і закріпити позитивні морально-психологічні якості здобувачів вищої освіти як невід'ємної частини майбутньої професійної діяльності, формувати у студентів стійкий інтерес до вибраної професії.

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність усвідомлення сучасних тенденцій у спеціальній та інклюзивній освіті, прогнозувати їх потенційні наслідки та моделювати сучасний освітній процес відповідно з технологіями.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Навчальна практика пропедевтична (загальноознайомча) відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну

роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

PH12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами

PH13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

Зміст діяльності здобувачів щодо навчальної практики пропедевтичної (загальноознайомчої)

Програма структурована за двома змістовими модулями:

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з роботою та вивчення корекційно-розвивального середовища обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями

1. Ознайомлення з організацією роботи груп обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, участь у бесідах з керівниками та педагогічними працівниками цих установ.

2. Ознайомлення з особливостями розподілу обов'язків і професійного співробітництва педагогічних працівників закладу в процесі забезпечення ефективної навчально-виховної, корекційного процесу та процесу реабілітації та соціалізації осіб з порушеннями психологічного та фізичного розвитку.

3. Аналіз змісту і структури корекційно-розвивального середовища закладу: обладнання, добір дидактичного матеріалу (демонстраційного та роздаткового), його відповідності педагогічним, психологічним і гігієнічним вимогам.

4. Аналіз змісту і структури навчально-виховного середовища закладу: ресурси, наявність фахівців, які опікуються дітьми з особливими освітніми потребами, матеріально-технічне забезпечення закладу, його відповідність особливим потребам дітей відповідно до нозології порушень.

5. Ознайомлення з індивідуальними планами роботи корекційних педагогів, іншою документацією педагогічних працівників закладу, засобами, які вони використовують у своїй діяльності.

6. Вивчення особливостей роботи установ з родинами дітей з особливими потребами.

7. Ознайомлення з організацією співпраці цих установ з громадськими організаціями, волонтерами, спонсорами.

Змістовий модуль 2. Навчально-виховна та корекційна робота здобувача-практиканта

1. Встановлення контакту здобувача-практиканта з особами з особливими потребами.

2. Ведення постійного спостереження за поведінкою та діяльністю вихованців обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, відзначення особливостей, що можуть бути ознаками певних порушень психофізичного розвитку вихованців.

3. Корекційно-розвиткова робота практиканта у ролі асистента корекційного педагога.

4. Проведення здобувачами-практикантами фрагменту заняття або рухливої гри з дітьми спільно з корекційним педагогом, їх аналіз та самоаналіз.

5. Виготовлення дидактичного матеріалу для проведення навчально-корекційних занять або корекційно-виховного заходу.

Організація пропедевтичної практики здобувачів спрямована на закріплення їхньої мотивації щодо вибору та пізнавальної активності в опануванні майбутньою професією.

Форми звітності здобувача про практику:

- I.1) індивідуальний план проходження практики;
  - 2) щоденник педагогічних спостережень);
  - 3) календарний план навчально-виховної роботи);
  - 4) конспекти фрагменту навчально-корекційного заняття та фрагменту корекційно-виховного заходу, опису гри за участю осіб з особливими потребами, фото проведених занять;
  - 5) виконані індивідуальні завдання – виготовлені здобувачами дидактичні матеріали;
  - 6) звіт про педагогічну практику.
- II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Загальна оцінка за проходження навчальної практики пропедевтичної (загальноознайомчої) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від ЗВО за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт – середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт – число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача – загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Види діяльності та розподіл вагових коефіцієнтів

№	Види діяльності здобувачів освіти-практиканта	Вагові коефіцієнти
1	Відвідування бази практики.	0,2
2	Повнота і якість виконання завдань практики, відгук керівника практики від бази.	0,4
3	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про педагогічну практику методисту-керівнику.	0,2
4	Оцінка за захист звіту про практику та демонстрація виготовлених дидактичних матеріалів, представлення конспектів фрагменту навчального заняття та фрагменту виховного заходу (гри).	0,2

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Оцінки «відмінно» заслуговує здобувач, який виконав повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Активно, креативно приймав участь у навчально-виховному, корекційному процесі та процесі реабілітації та соціалізації осіб з особливими потребами. Творчо підходив до підготовки та проведення фрагментів навчально-корекційного заняття та фрагменту корекційно-виховного заходу (гри). Виготовив наочно-дидактичний матеріал, який відповідає педагогічним і гігієнічним вимогам. Вчасно здав звітну документацію. Успішно презентував звіт.

Оцінка «добре» заслуговує здобувач, який виконав повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Пасивно включався у навчально-виховний, корекційний процес та процес реабілітації та соціалізації осіб з особливими потребами. Під час проведення фрагментів навчально-корекційного заняття та фрагменту корекційно-виховного заходу (гри) допустив незначні помилки. Наочний матеріал потребує покращення. Невпевнена презентація звіту.

Оцінка «задовільно» заслуговує здобувач, який виконав повний обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача-практиканта. Включався у навчально-виховний, корекційний процес та процес реабілітації та соціалізації осіб з особливими потребами на вимогу керівників практики. Поверхнево готувався до проведення навчально-корекційного заняття та

фрагменту корекційно-виховного заходу (гри). Нечітко презентував звіт.

Оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу, який не виконав обсяг програми практики та індивідуального плану здобувача. Відсутність інтересу до включення у навчально-виховний, корекційний процес та процес реабілітації та соціалізації осіб з особливими потребами. Визначені програмою практики фрагмент заняття або гри не проведено, не представлено виготовлене під час практики навчально-дидактичне забезпечення. Здобувач-практикант поки що не спроможний до виконання фахової діяльності.

3.2 Навчальна практика (дефектологічна)

Мета і завдання навчальної практики (дефектологічної)

Мета – формувати у здобувачів професійні компетентності у сфері оцінки розвитку та подолання мовленнєвих порушень у дітей, які мають особливі освітні потреби, шляхом проведення спостереження та вивчення діяльності асистента вихователя чи вчителя-дефектолога, проведення пробного корекційно-розвивального заняття в умовах закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

Завдання практики:

1. Ознайомити здобувачів із змістом професійної діяльності вчителя-дефектолога, сучасними вимогами до професійної компетентності вчителя-дефектолога та асистента вихователя дітей, що мають ООП;

2. Поглибити і закріпити теоретичні знання з педагогічних і спеціальних дисциплін, що отримані у процесі навчання у ЗВО, удосконалити їх практичне застосування у навчальній і корекційно-розвивальній роботі.

3. Сформувані чіткі підходи до формування програми корекційної допомоги дітям з ООП.

4. Відвідати окремі корекційні заняття, спостерігати та аналізувати методику їх проведення у залежності від нозології та порушення у розвитку.

5. Вчити виявляти прийоми педагогічної майстерності вчителя-дефектолога на занятті, стилі педагогічного спілкування в освітній і виховній діяльності вчителя-дефектолога та асистента вихователя дітей, що мають ООП;

6. На основі аналізу роботи вчителя-дефектолога та асистента-вихователя здійснювати рефлексію власних професійних вмінь та складати програму професійного самовиховання;

Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти).

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Формувати загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Формувати фахові компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації, осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи, психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-20. Здатність проектувати індивідуальні корекційні програми для дітей з психофізичними та мовленнєвими порушеннями.

СК-21. Здатність здійснювати планування, організовувати і результативно здійснювати логопедичну роботу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями мовлення.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Навчальна практика (дефектологічна) відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН4 Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньокорекційного процесу в різних типах закладів.

РН6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психологопедагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8 Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

PH14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти тощо.

PH15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

PH16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

PH20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.

PH21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

Зміст діяльності здобувачів щодо навчальної практики (дефектологічної)

Програма навчальної практики (дефектологічної) структурована за двома змістовими модулями:

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти особливостей освітнього процесу в закладах освіти

Тема 1. Ознайомлення з особливостями освітнього процесу в інклюзивних групах.

Тема 2. Вивчення психолого-педагогічних основ освітнього процесу в інклюзивних групах ЗДО.

Змістовий модуль 2. Практична діяльність освітнього процесу в закладах освіти

Тема 3. Вивчення освітньо-виховних аспектів, методичних засад діяльності вчителя-дефектолога та асистента вихователя.

Тема 4. Організація виховної роботи, спостереження, підготовка та проведення корекційного заняття.

Програма навчальної практики (дефектологічної)

Тижні	Зміст та завдання
1 тиждень	Установча конференція. Вступний інструктаж з правил охорони праці й безпеки життєдіяльності. Перевірка проходження медичного огляду. Оформити щоденник спостережень та аналізу роботи за схемою
2 тиждень	Бесіда з керівником ЗДО. Познайомитись з організацією роботи інклюзивних груп: приміщення, обладнання, особливості режиму роботи.
3 тиждень	Бесіда з вчителем-дефектологом. Знайомство з роботою вчителя-дефектолога, кабінетом вчителя-дефектолога, обладнанням, посібниками, тощо. Знайомство з висновками про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.
4 тиждень	Складання індивідуального плану роботи здобувача-практиканта
5 тиждень	Вивчення та аналіз видів планування корекційно-розвивальної роботи в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання
6 тиждень	Вивчення та аналіз освітнього середовища закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання
7 тиждень	Вивчення особливостей взаємодії асистента вихователя/вчителя-дефектолога з командою супроводу при написанні індивідуальної програми розвитку для дитини з ООП
8 тиждень	Вивчення інформаційних матеріалів взаємодії батьків дитини з ООП та асистента вихователя/вчителя-дефектолога в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання
9 тиждень	Вивчення та аналіз індивідуальної програми розвитку однієї дитини дошкільного віку з ООП

10 тиждень	Проведення психолого-педагогічного обстеження однієї-двох дітей з особливими освітніми потребами
11 тиждень	Проведення обстеження лексико-граматичної складової мовлення дитини дошкільного віку з порушеннями мовленн
12 тиждень	Проведення спостереження та аналіз занять вчителя-дефектолога за різними напрямками його роботи
13 тиждень	Проведення одного пробного корекційного заняття з дитиною дошкільного віку з ООП (написання конспекту, добір дидактичного матеріалу)
14 тиждень	Підготовка та подання звіту про проходження практики
15 тиждень	Презентація результатів практики на підсумковій конференції.

Форми звітності здобувача щодо проходження навчальної практики (дефектологічної)

I.

1. Щоденник навчальної практики (дефектологічної) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.

2. Щоденник навчальної практики (дефектологічної) №2 (довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять у вчителя-дефектолога та інших здобувачів-практикантів, їх аналіз).

3. Аналіз видів планування корекційно-розвивальної роботи в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

4. Аналіз освітнього середовища закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання відповідно до системного підходу.

5. Аналіз особливостей взаємодії асистента вихователя і вчителя-дефектолога з командою супроводу закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

6. Аналіз інформаційних матеріалів взаємодії батьків дітей з особливими освітніми потребами та педагогічного колективу в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

7. Аналіз індивідуальної програми розвитку однієї дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами

8. Аналіз 5-7 корекційних занять вчителя-дефектолога за різними напрямками його роботи.

9. Конспект залікового корекційного заняття, (наочним, дидактичним, роздатковим матеріалом до проведеного заняття).

10. Психолого-педагогічну характеристику та картку обстеження мовлення дитини, що має ООП.

11. ІНДЗ.

12. Звіт здобувача про проходження навчальної практики (дефектологічної) завіреним підписом керівника та печаткою установи.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Загальна оцінка за проходження навчальної практики (дефектологічної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт-середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

№ п/п	Види діяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,4
2	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,2
3	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- здобувач має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу дошкільної освіти;
- уміє складати план-конспект занять, сценарії виховних заходів;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку і рівня розвитку дітей;
- застосовуються різні методи і прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє грамотною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;
- практикант вміє правильно розподілити час на занятті;
- матеріали навчальної практики (дефектологічної) представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відео-фрагментами занять, виховних заходів; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

- уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою педагога-наставника;
- заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки:
- не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на занятті;
- допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах заняття;
- не достатньо високий рівень використання активності дітей;
- уміє за допомогою педагога-наставника організувати захід;
- матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографіями занять, виховних заходів;
- виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Задовільно» ставиться за умови, якщо практикант:

- задовільно володіє програмовим матеріалом дошкільної освіти;
- не може самостійно провести заняття, але дидактична мета і план заняття частково реалізовані;
- в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);
- недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;
- практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;
- не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;
- не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;
- матеріали навчальної практики (дефектологічної) представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографіями;
- виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.

«Незадовільно» ставиться за умови, якщо:

- практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета заняття;
- не досягнута виховна мета заняття;
- здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну і порядок;
- практикант не готовий до проведення заняття.
- нехтує практикою дефектологічною;
- порушує виконавську дисципліну;
- не виконує усі завдання і вимоги навчальної практики (дефектологічної);
- конфліктує з дітьми, вчителем-дефектологом, асистентом вихователя, чи керівником педпрактики.
- матеріали навчально-виховної навчальної практики (дефектологічної) представлені частково.

3.3 Навчальна практика (логопедична)

Мета і завдання навчальної практики (логопедичної)

Мета - ознайомити здобувачів зі специфікою діяльності логопедичних пунктів; умовами і способами організації освітнього процесу логопедичних пунктів; формувати уявлення у здобувачів щодо сфери діяльності вчителя-логопеда, визначення актуальних завдань освітньо-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дитиною логопатом.

Завдання практики:

1. Ознайомити здобувачів із змістом професійної діяльності вчителя-логопеда, сучасними вимогами до його професійної компетентності.
2. Вивчити специфіку організації та проведення корекційно-педагогічного процесу в логопедичних пунктах; етодологію проведення корекційних діагностик та методи безпосередньої корекційної роботи із дітьми-логопатами та дітьми, що мають ООП.
3. Відвідати окремі корекційні заняття, спостерігати та аналізувати методику їх проведення в залежності від нозології та порушення.
4. Діагностувати мовленнєві проблеми особистості та знаходити оптимальні шляхи їх подолання.
5. Вчити виявляти прийоми педагогічної майстерності на корекційному занятті, стилі педагогічного спілкування, педагогічний такт в освітній діяльності.
6. На основі аналізу роботи вчителя-логопеда здійснювати рефлексію власних професійних вмінь та складати програму професійного самовиховання.

Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти).

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Формувати загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Формувати фахові компетентності:

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових,

функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи, психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-17. Здатність усвідомлення сучасних тенденцій у спеціальній та інклюзивній освіті, прогнозувати їх потенційні наслідки та моделювати сучасний освітній процес відповідно з технологіями.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-19. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень мовлення та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей.

СК-21. Здатність здійснювати планування, організовувати і результативно здійснювати логопедичну роботу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями мовлення.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Навчальна практика (логопедична) відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН4 Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньокорекційного процесу в різних типах закладів.

РН6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психологопедагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами

РН15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

PH17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

PH18 Бути обізнаними у плануванні навчальної, виховної та логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення, забезпеченні її реалізації та оцінки отриманих результатів.

PH19 Володіти знаннями про вікові та індивідуально типологічні особливості осіб з тяжкими порушеннями мовлення.

PH20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.

PH21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

PH23 Мати навички самостійного навчання та удосконалення педагогічної майстерності, вирішувати професійні проблеми, дотримуючись етичних норм поведінки.

Зміст діяльності здобувачів щодо навчальної практики (логопедичної)

Програма навчальної практики (логопедичної) структурована за двома змістовими модулями:

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти особливостей освітнього процесу логопедичного пункту.

Тема 1. Ознайомлення з особливостями освітнього процесу у логопедичному пункті.

Тема 2. Вивчення психолого-педагогічних основ освітнього процесу логопедичного пункту.

Змістовий модуль 2. Практична діяльність в освітньому процесі логопедичного пункту.

Тема 3. Вивчення освітньо-виховних аспектів і методичних засад діяльності вчителя-логопеда.

Тема 4. Організація виховної роботи, спостереження, підготовка та проведення корекційного заняття.

Програма навчальної практики (логопедичної)

Тижні	Зміст та завдання
1 тиждень	Установча конференція. Вступний інструктаж з правил охорони праці й безпеки життєдіяльності. Перевірка проходження медичного огляду. Оформлення щоденника спостережень та аналіз роботи за схемою
2 тиждень	Ознайомлення з логопедичним пунктом. Ознайомлення з нормативною документацією установи з питань організації та надання логопедичної допомоги дітям, матеріально-технічною базою логопедичного пункту. Вивчення та аналіз видів планування корекційної роботи у логопедичному пункті
3 тиждень	Аналіз освітнього середовища логопедичного пункту. Знайомство з роботою вчителя-логопеда, кабінетом вчителя-логопеда, обладнанням, посібниками, тощо. Знайомство з висновками ІРЦ про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи. Знайомство зі специфікою логопедичного обстеження при різних мовленнєвих порушеннях
4 тиждень	Складання індивідуального плану роботи здобувача-практиканта Робота над ІНДЗ.
5 тиждень	Вивчення особливостей взаємодії вчителя-логопеда з педагогічним колективом закладу дошкільної освіти. Консультативна робота вчителя-логопеда із командою психолого-педагогічного супроводу. Робота над ІНДЗ.
6 тиждень	Вивчення інформаційних матеріалів про взаємодію педагогічного колективу з батьками дітей-логопатів (інформаційні стенди, буклети, постери тощо). Знайомство з матеріалами консультацій вчителя-логопеда для батьків. Робота над ІНДЗ.

7 тиждень	Проведення психолого-педагогічного обстеження двох дітей-логопатів. Робота над ІНДЗ. Спостереження та аналіз індивідуальних логопедичних занять з нормотиповими дітьми-логопатами. Допомога в підборі матеріалу для занять по завданню вчителя-логопеда.
8 тиждень	Обстеження двох дітей з різними порушеннями мовлення, оформлення на них індивідуальних мовленнєвих карток. Робота над ІНДЗ. Проведення спостереження двох індивідуальних логопедичних занять вчителя-логопеда з дитиною, що має ООП. Допомога в підборі матеріалу для занять по завданню вчителя-логопеда.
9 тиждень	Проведення спостереження корекційних занять вчителя-логопеда. Спостереження за різними напрямками його роботи. Аналіз групових та індивідуальних логопедичних занять вчителя-логопеда. Робота над ІНДЗ.
10 тиждень	Проведення групового логопедичного заняття у парі із вчителем-логопедом. Самоаналіз
11 тиждень	Самостійне проведення групового логопедичного заняття з нормотиповими дітьми логопатами. Самоаналіз
12 тиждень	Проведення у парі із вчителем-логопедом індивідуального логопедичного заняття з дитиною, що має ООП. Самоаналіз
13 тиждень	Самостійне проведення індивідуального логопедичного заняття з дитиною, що має ООП. Самоаналіз
14 тиждень	Підготовка та подання звіту про проходження навчальної практики (логопедичної)
15 тиждень	Презентація результатів проходження навчальної практики (логопедичної) на підсумковій конференції.

Форми звітності здобувача щодо проходження навчальної практики (логопедичної)

I.

1. Індивідуальний план здобувача-практиканта.
  2. Аналіз видів планування навчальної та корекційно-розвивальної роботи у логопедичному пункті.
  3. Аналіз освітнього середовища логопедичного пункту.
  4. Аналіз особливостей взаємодії вчителя-логопеда з педагогічним колективом.
  5. Аналіз особливостей консультативної роботи вчителя-логопеда із командою психолого-педагогічного супроводу.
  6. Аналіз інформаційних матеріалів взаємодії батьків дітей-логопатів та педагогічного колективу у логопедичному пункті (інформаційні стенди, буклети, постери тощо).
  7. Заповнена картка психолого-педагогічного обстеження двох дітей-логопатів.
  8. Картки обстеження мовлення двох дітей.
  9. Аналіз переглянутих групових занять (5-6 корекційних занять) проведених вчителем-логопедом логопедичного пункту.
  10. Аналіз індивідуальних (2-3 корекційні заняття) занять вчителя-логопеда з дитиною, що має ООП.
  11. Конспекти (2 корекційні заняття) групового логопедичного заняття із нормотиповими дітьми-логопатами.
  12. Конспекти (2 корекційні заняття) індивідуального логопедичного заняття з дитиною, що має ООП.
  13. ІНДЗ.
  14. Звіт здобувача про проходження навчальної практики (логопедичної) завірений підписом керівника та печаткою установи.
  15. Презентація результатів проходження навчальної практики (логопедичної) здобувачів-практикантів на звітній конференції.
- II.** Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Загальна оцінка за проходження навчальної практики (логопедичної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт-середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

№ п/п	Видидіяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,4
2.	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,2
3.	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4.	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу спеціальної освіти;
- уміє складати план-конспект корекційних занять;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку та рівня розвитку дитини;
- застосовуються різні методи та прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє державною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;
- практикант вміє правильно розподілити час на корекційному занятті;
- матеріали навчальної практики (логопедичної) представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відео-фрагментами корекційних занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

- уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою педагога-наставника;
- корекційне заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки;
- не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на корекційному занятті;
- допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах корекційного заняття;
- не достатньо високий рівень використання активності дітей;
- уміє за допомогою педагога-наставника організувати захід;
- матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографій занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Задовільно» ставиться за умови, якщо практикант:

- задовільно володіє програмовим матеріалом;
- не може самостійно провести корекційне заняття, але дидактична мета та план корекційного заняття частково реалізовані;

- в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);
  - недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;
  - практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;
  - не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;
  - не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;
  - матеріали навчальної практики (логопедичної) представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографій; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.
- «Незадовільно»** ставиться за умови, якщо:
- практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета корекційного заняття;
  - не досягнута виховна мета корекційного заняття;
  - здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;
  - здобувач-практикант не готовий до проведення корекційного заняття;
  - нехтує практикою; порушує виконавську дисципліну; не виконує усі завдання і вимоги практики; конфліктує з дітьми, вчителем-логопедом чи керівником педпрактики;
  - матеріали практики представлені частково.

3.4.Виробнича практика (дефектологічна)

Мета та завдання виробничої практики (дефектологічної)

Мета - підготовка здобувачів вищої освіти до самостійного виконання функцій вчителя-дефектолога в умовах освітнього процесу закладу дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, мовлення, порушеннями інтелектуального розвитку, розладами спектру аутизму та особам з іншими складними порушеннями розвитку); формування вмінь організації та проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми дошкільного віку; удосконалення навичок практичної діяльності; розвиток навичок системного кваліфікованого педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку дітей у процесі здобуття освіти.

Завдання практики:

- 1.Поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти зі спеціальної педагогіки та психології при здійсненні корекційно-розвиткової роботи впродовж освітнього процесу та в повсякденній діяльності з метою реабілітації та запобігання розвитку складної структури порушення у дітей;
- 2.Формування у здобувачів системи корекційно-педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій вчителя-дефектолога;
- 3.Формування вмінь організації і проведення діагностики та корекційно-розвиткових занять;
- 4.Розвиток навичок системного кваліфікованого педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку у процесі здобуття освіти.
- 5.Формувати вміння проводити консультативну роботу з батьками дітей, що мають ООП.
- 6.Виховання впевненості у правильному виборі професії та відповідального ставлення до педагогічної діяльності.

Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти).

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Формувати загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-19. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень мовлення та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Виробнича практика (дефектологічна) відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН15 Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН19 Володіти знаннями про вікові та індивідуально типологічні особливості осіб з тяжкими порушеннями мовлення.

РН20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалія, ринолалія, дизартрія, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалія, афазія, писемного мовлення.

PH21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

Зміст діяльності здобувачів щодо виробничої практики (дефектологічної)

Програма виробничої практики (дефектологічної) структурована за двома змістовими модулями:

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти особливостей освітнього процесу в закладах освіти

Тема 1. Ознайомлення з особливостями освітнього процесу в інклюзивних групах.

Тема 2. Вивчення психолого-педагогічних основ освітнього процесу інклюзивних навчальних закладів.

Змістовий модуль 2. Практична діяльність в освітньому процесі закладів освіти

Тема 3. Вивчення освітньо-виховних аспектів, методичних засад діяльності вчителя-дефектолога та асистента вихователя.

Тема 4. Організація виховної роботи, підготовка та проведення корекційних занять.

Зміст виробничої практики (дефектологічної) орієнтовно розподіляється таким чином:

1 день. Протягом *підготовчого етапу* практики здобувачі на сайтах:

<https://dytsadok.info/dytyachyj-sadok/22112936/>

https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/43540449/

<https://ircenter.gov.ua/irc/view/id/85961>

<https://detsad16.klasna.com/>

<https://dytsadok.info/dytyachyj-sadok/22112834/>

<https://ircenter.gov.ua/irc/view/id/85952>

ознайомлюються з організацією роботи закладів дошкільної освіти в яких функціонують спеціальні групи для дітей з особливими освітніми потребами, де проводиться індивідуальна робота для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. На сайтах можна ознайомитися із структурою та потужністю цих освітніх закладів, кадровим складом педагогів, над якою методичною проблемою працює педколектив. На сайті можна ознайомитися також із цікавими подіями, які відбувалися у закладах, фотогалереєю, меню на поточний день, відгуками батьків та громадськості про заклади.

Протягом підготовчого етапу практики здобувач також складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики, який передбачає всі види роботи, які виконуватиме здобувач. Заповнення щоденника практики.

2-3 день. Протягом *основного етапу* повторюють теоретичні відомості щодо програм та напрямів виховання дітей із психофізичними порушеннями, особливостей їх психічного розвитку та моторики, специфіки поведінки. Проводять аналіз відеороликів, запропонованих викладачем та знайдених особисто в мережі Інтернет, про заняття для дітей-дошкільнят, серед яких є і діти з особливими освітніми потребами, відзначивши обрані форми і методи роботи, їх ефективність, та звертаючи увагу на тематику занять, що проводяться з дітьми цієї категорії, методи і прийоми педагогічної роботи з ними. Перелік відео занять для перегляду і аналізу:

<https://www.youtube.com/watch?v=f9h8daJksv8>

<https://www.youtube.com/watch?v=7bnRg02nsJQ>

https://www.youtube.com/watch?v=xMh_Fzz1SKo

<https://www.youtube.com/watch?v=Z0vyEm-T5Do>

<https://www.youtube.com/watch?v=ypLLkaOzpxI>

<https://www.youtube.com/watch?v=BOJ2aoYbY5E>

Заповнення щоденника практики.

4-6 дні. Ознайомлення з системою побудови корекційної роботи з дітьми з ООП. Спостереження за поведінкою дітей, їх особливостями під час корекційних занять, гри та

вільного спілкування. Вивчення медико-педагогічної документації на дітей з вадами розвитку. Підготовка матеріалів для проведення корекційних занять. Спостереження за роботою асистента вихователя, вчителя-дефектолога та спеціалістів з корекційної педагогіки під час корекційних та розвиваючих занять, вивчення методики проведення занять з дітьми із ООП. Заповнення щоденника практики.

7-9 дні. Спостереження за роботою дефектологів та спеціалістів з корекційної педагогіки під час корекційних та розвиваючих занять, ознайомлення документації щодо програм корекційної роботи. Вивчення методики проведення занять з вихованцями із ООП. Підготовка матеріалів для проведення корекційних занять. Консультації зі спеціалістами у дитячому закладі, з викладачами. Консультація зі спеціалістами з питання аналізу анамнезу, визначення структури дефекту, первинного, вторинного та третинного дефекту. Бесіди з батьками та вихователями щодо збору інформації про історію розвитку дитини, мікросоціальних умов виховання. Спостереження за поведінкою дітей, особливостями їх ігрової діяльності, спілкування, емоційно-вольової сфери. Розпочати експериментальне психологічне обстеження окремої дитини за методикою вивчення розумового розвитку (Ілляшенко, Стадненко). Заповнення щоденника практики.

10-12 дні. Розробляють відповідно до програм для вихованців різних вікових груп із порушеннями психофізичного розвитку конспекти двох з різних розділів програми. Для проведення занять розробляється навчально-дидактичне забезпечення (обладнання або матеріали, що будуть використовуватися). У конспектах занять обов'язково визначаються освітня (навчальна), виховна та корекційно-розвивальна мета. Передбачаючи виготовлення навчально-дидактичного забезпечення враховують обов'язковість дотримання гігієнічних та дидактичних вимог до виготовленого забезпечення (безпеку, доцільність, естетична привабливість та охайність деталей тощо); готується методичний опис виготовленого навчально-дидактичного забезпечення. Заповнення щоденника практики.

13-15 дні. Відвідування корекційних та розвиваючих занять, які проводяться фахівцями освітньої установи. Вивчення методик корекційної роботи, складання плану проведення власного корекційного заняття. Підготовка матеріалів, консультація зі спеціалістами. Продовження експериментально-психологічного обстеження розумового розвитку вибраної дитини. Спостереження за поведінкою дітей. Допомога асистентам вихователям та дефектологам у повсякденній роботі закладу, спілкування та заняття з дітьми. Підготовка матеріалів для складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості розумового розвитку якої вивчались за допомогою психологічної методики. Проведення власного корекційного заняття з дітьми. Ознайомлення з системою соціальної реабілітації дітей інвалідів (центр соціальної реабілітації). Заповнення щоденника практики.

16-18 дні. Відвідування занять, вивчення програми та методик корекційної роботи. Допомога асистентам вихователям та вчителю - дефектологу у повсякденній роботі закладу, спілкування та заняття з дітьми. Проведення власного корекційного заняття з дітьми. Складання розгорнутої характеристики на дитину, особливості розумового розвитку вивчались за допомогою психологічної методики, з залученням даних анамнезу, бесід з батьками, спостережень за особливостями діяльності, емоційно-вольової сфери. Консультація зі спеціалістами та викладачами, вивчення відповідної психолого-педагогічної літератури. Складання загального звіту за практику, остаточне оформлення матеріалів та плану корекційного заняття, щоденника практики.

19-20 дні. Оформлення звітної документації.

Форми звітності здобувача щодо проходження виробничої практики (дефектологічної)

I.

1. Щоденник виробничої практики (дефектологічної) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.

2. Щоденник виробничої практики (дефектологічної) №2 (довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять у вчителя-дефектолога чи асистента вихователя з їх аналізом).

3. Теку з матеріалами виробничої практики (дефектологічної) (конспекти занять з протоколами обговорень, наочним, дидактичним, роздатковим матеріалом до проведених занять).

4. Теку з матеріалами позакласної освітньо-пізнавальної діяльності (матеріали рухливих ігор, вікторини, розробку виховних заходів з протоколом обговорення, індивідуальні бесіди, результати проведених психологічних досліджень, психолого-педагогічна характеристика на дитину (за результатами експериментального психологічного обстеження особливостей розумового розвитку, спостережень за поведінкою, вивчення анамнезу та ін..

5. Звіт здобувача про проходження виробничої практики (дефектологічної) завірений підписом керівника та печаткою установи, презентаціями занять та виховних заходів.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Загальна оцінка за проходження виробничої практики (дефектологічної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт-середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

№ п/п	Видидіяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,2
2.	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,4
3.	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4.	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- здобувач має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу дошкільної освіти;
- уміє складати план-конспект занять, сценарії виховних заходів;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку і рівня розвитку дітей;
- застосовуються різні методи і прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє грамотною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;
- практикант вміє правильно розподілити час на занятті;
- матеріали виробничої практики (дефектологічної) представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відео-фрагментами занять, виховних заходів; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

- уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою педагога-наставника;

- заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки:
- не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на занятті;
- допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах заняття;
- не достатньо високий рівень використання активності дітей;
- уміє за допомогою педагога-наставника організувати захід,
- матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографіями занять, виховних заходів;
- виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.
- «**Задовільно**» ставиться за умови, якщо практикант:
  - задовільно володіє програмовим матеріалом дошкільної освіти;
  - не може самостійно провести заняття, але дидактична мета і план заняття частково реалізовані;
  - в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);
  - недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;
  - практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;
  - не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;
  - не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;
  - матеріали виробничої практики (дефектологічної) представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографіями;
  - виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.
- «**Незадовільно**» ставиться за умови, якщо:
  - практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета заняття;
  - не досягнута виховна мета заняття;
  - здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну і порядок;
  - практикант не готовий до проведення заняття.
  - нехтує практикою дефектологічною;
  - порушує виконавську дисципліну;
  - не виконує усі завдання і вимоги виробничої практики (дефектологічної);
  - конфліктує з дітьми, вчителем-дефектологом, асистентом вихователя, чи керівником педпрактики.
  - матеріали навчально-виховної виробничої практики (дефектологічної) представлені частково.

3.5. Виробнича практика (логопедична)

Мета і завдання виробничої практики (логопедичної)

Мета: формувати у здобувачів освіти інтерес до майбутньої професії, познайомити з особливістю організації роботи вчителя-логопеда, сформувати вміння спостерігати і аналізувати організацію корекційного процесу, сформувати вміння самостійно проводити корекційні заняття, інші види діяльності та консультативну роботу з батьками.

Завдання практики:

1. Оволодіння системою професійних педагогічних знань, умінь і навичок як основних складових змісту діяльності вчителя-логопеда, а саме оволодіння корекційно-логопедичними і педагогічними технологіями діагностики, профілактики, корекції порушень у дітей з вадами мовлення.

2. Закріплення і поглиблення у здобувачів спеціальних теоретичних знань в галузі логопедії, одержаних під час аудиторних (лекційних і практичних) занять.

3. Оволодіння практичними вміннями творчо застосовувати їх у процесі практичної корекційно-розвивальної роботи з дітьми.

4. Ознайомлення з нормативними документами, функціональними обов'язками і основними напрямками діяльності вчителя-логопеда.

5. Формування практичних вмінь і навичок проведення поглибленого логопедичного обстеження дитини з порушеннями мовлення, формулювання висновку.

6. Оволодіння на практиці комплексом методів і прийомів проведення педагогічної роботи з корекції мовлення дітей.

7. Набуття соціально-особистісних компетенцій, необхідних для роботи в якості вчителя-логопеда в закладах освіти, соціальної сфери і охорони здоров'я.

8. Ознайомлення здобувачів освіти з різними типами логопедичних груп, з забезпеченістю їх педагогічними кадрами і кваліфікацією педагогів, контингентом і віковим складом дітей з оснащенням логопедичного кабінету.

9. Підготувати здобувачів освіти до виконання обов'язків вчителя-логопеда.

Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти).

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Формувати загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи, психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-19. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень мовлення та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Виробнича практика (логопедична) відповідає визначеним освітньою програмою програмним **результатам навчання:**

РН5 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньокорекційного процесу в різних типах закладів.

РН6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психологопедагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8 Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН17 Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН18 Бути обізнаними у плануванні навчальної, виховної та логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення, забезпеченні її реалізації та оцінки отриманих результатів.

РН19 Володіти знаннями про вікові та індивідуально типологічні особливості осіб з тяжкими порушеннями мовлення.

РН20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.

РН21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різні вікові періоди розвитку дитячого організму.

РН22 Здійснювати консультування дітей з порушеннями мовлення, їхніх батьків з проблем навчання, виховання, розвитку та корекції.

РН23 Мати навички самостійного навчання та удосконалення педагогічної майстерності, вирішувати професійні проблеми, дотримуючись етичних норм поведінки.

Зміст діяльності здобувачів виробничої практики (логопедичної)

Програма виробничої практики (дефектологічної) структурована за двома змістовими модулями:

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти особливостей освітнього процесу логопедичного пункту.

Тема 1. Ознайомлення з особливостями освітнього процесу у логопедичному пункті.

Тема 2. Вивчення психолого-педагогічних основ освітнього процесу логопедичного пункту.

Змістовий модуль 2. Практична діяльність в освітньому процесі логопедичного пункту.

Тема 3. Вивчення освітньо-виховних аспектів і методичних засад діяльності вчителя-логопеда.

Тема 4. Організація виховної роботи, спостереження, підготовка та проведення корекційного заняття.

Програма виробничої практики (логопедичної)

Дні	Зміст діяльності	Завдання здобувачам на практику
1-2 день	Установча конференція. Вступний інструктаж з правил охорони праці і безпеки життєдіяльності. Перевірка проходження медичного огляду.	Познайомитись з організацією роботи логопедичного пункту: приміщення, обладнання, особливості режиму роботи. Оформити щоденник психолого-педагогічних спостережень і аналізу роботи за схемою
3 день	Ознайомлення з логопедичним пунктом. Бесіда з керівником. Ознайомлення з нормативною документацією установи з питань організації та надання логопедичної допомоги дітям, матеріально-технічною базою логопедичного пункту. Знайомство з логопедичною роботою в логопедичного пункту, кабінетом логопеда, обладнанням, посібниками, тощо. Бесіда з вчителем-логопедом.	Ознайомитись з нормативними документами: Конституція України, Закон України «Про освіту», Конвенція ООН про права дитини. Познайомитись з документацією вчителя-логопеда, а саме: – журнал обліку консультацій; – журнал обліку дітей з мовленнєвими вадами; – журнал обліку відвідування логопедичних занять; – заяви від батьків щодо зарахування дитини до логопедичного пункту; – списки дітей та мовленнєві карти відповідно до мовленнєвої вади; – річний план роботи логопеда; – плани індивідуально-підгрупових занять з корекції звуковимови на навчальний рік, тощо.
4-5 день	Знайомство зі специфікою логопедичного обстеження при різних мовленнєвих дефектах. Спостереження за процесом обстеження мовлення дитини з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Робота над ІНДЗ.	Поглибити знання про особливості недоліків мовлення дітей з ФФН; познайомитись з документацією вчителя-логопеда щодо їх обстеження. Підібрати дидактичний та наочний матеріал до обстеження фонематичних процесів дитини.
6 день	Спостереження і аналіз процесу обстеження мовлення дитини із загальним недорозвиненням мовлення. Допомога вчителю-логопеду в дослідженні фонематичних процесів дитини. Обстеження дітей з різними порушеннями мовлення, оформлення на них індивідуальних мовленнєвих карток. Робота над ІНДЗ.	Поглибити знання про особливості мовленнєвого недорозвинення дітей з ЗНМ; познайомитись з документацією вчителя-логопеда щодо їх обстеження. Підібрати дидактичний та наочний матеріал для дослідження лексичного та граматичного боку мовлення.
7-8 день	Спостереження і аналіз фронтального заняття вчителя-логопеда з формування та вдосконалення лексико-	1. Ознайомитися з обов'язками вчителя-логопеда в проведенні фронтального заняття.

	граматичної будови мовлення. Допомога вчителю-логопеду в організації і проведенні дидактичних ігор на збагачення лексики дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Самостійне складання конспектів і проведення логопедичних занять у відповідності до індивідуального плану корекційної роботи із дитиною.	2. Проаналізувати організацію і методику проведення фронтального логопедичного заняття за схемою (додаток №2) 3. Оформлення конспектів корекційних занять. 4. Виготовлення наочного та дидактичного приладдя для занять (додаток №4).
9 день	Спостереження і аналіз фронтального заняття вчителя-логопеда з розвитку фонетико-фонематичної системи мовлення та навичок мовного аналізу й синтезу. Допомога вчителю-логопеду в організації і проведенні дидактичних ігор на вдосконалення фонематичного сприймання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.	1. Ознайомитися з обов'язками вчителя - логопеда в проведенні фронтального заняття. 2. Проаналізувати організацію і методику проведення фронтального логопедичного заняття за схемою (додаток № 2) 3. Визначити методи і прийоми, використані під час заняття.
10-11 день	Спостереження і аналіз індивідуальних логопедичних занять з дітьми з дислалією, що мають різні види стигматизмів свистячих звуків. Знайомство зі способами постановки свистячих, комплексами підготовчих вправ. Допомога в підборі матеріалу для занять по завданню логопеда в 2 пол.дня. Самостійне складання конспектів і проведення логопедичних занять у відповідності до індивідуального плану корекційної роботи із дитиною. Робота над ІНДЗ.	1. Поглибити знання про різні види стигматизмів свистячих звуків та способи їх усунення. 2. Визначити можливі вправи та завдання логопеда вихователям та батькам з усунення стигматизмів та їх мету. 3. Визначити методи і прийоми, використані під час заняття. 4. Оформлення конспектів корекційних занять. 5. Виготовлення наочного та дидактичного приладдя для занять (додаток №4).
12 день	Спостереження і аналіз індивідуальних логопедичних занять з дітьми з дислалією, що мають різні види сигматизмів шиплячих звуків. Знайомство зі способами постановки шиплячих, комплексами підготовчих вправ. Допомога вчителю- логопеду в підборі наочного матеріалу для роботи над шиплячими звуками.	1. Поглибити знання про різні види сигматизмів шиплячих звуків та способи їх усунення. 2. Проаналізувати розвивальне середовище логопедичного кабінету. 3. Визначити методи і прийоми, використані під час заняття.
13-14 день	Спостереження і аналіз індивідуальних логопедичних занять з дітьми з капацізмом, гамацізмом та хітизмом. Знайомство зі способами постановки задньоязикових звуків. Допомога вчителю- логопеду в підборі дидактичного матеріалу для роботи над задньоязиковими. Самостійне складання конспектів і проведення	1. Проаналізувати організацію і методику проведення індивідуального заняття з постановки звуків (додаток №3). 2. Скласти комплекс підготовчих артикуляційних вправ для задньоязикових звуків. 3. Оформлення конспектів корекційних занять.

	логопедичних занять у відповідності до індивідуального плану корекційної роботи із дитиною.	4. Виготовлення наочного та дидактичного приладдя для занять (додаток №4).
15 день	Спостереження та аналіз індивідуального логопедичного заняття при ротацізмі. Види ротацізмів та способи їх усунення. Самостійне складання конспектів і проведення логопедичних занять у відповідності до індивідуального плану корекційної роботи із дитиною. Робота над ІНДЗ.	1. Поглибити знання про ротацізми. 2. Визначити методи і прийоми, використані під час заняття. 3. Проаналізувати організацію і методику проведення індивідуального заняття з постановки звуків (додаток №3). 4. Оформлення конспектів корекційних занять. 5. Виготовлення наочного та дидактичного приладдя для занять (додаток №4).
16-17 день	Спостереження та аналіз індивідуального логопедичного заняття при ламбдацізмі. Види ламбдацізмів та способи їх усунення. Обстеження дітей з різними порушеннями мовлення, оформлення на них індивідуальних мовленнєвих карток.	1. Поглибити знання про ламбдацізми. 2. Визначити методи і прийоми, використані під час заняття. 3. Оформлення індивідуальної мовленнєвої картки на дитину.
18 день	Спостереження і аналіз підгрупового заняття з автоматизації та диференціації звуків. Особливості цього виду заняття, різні види вправ. Робота над ІНДЗ.	1. Поглибити знання про структуру заняття з автоматизації та диференціації звуків. 2. Підібрати дидактичні матеріали для автоматизації та диференціації звуків за завданням вчителя-логопеда.
19 день	Обстеження дітей з різними порушеннями мовлення, оформлення на них індивідуальних мовленнєвих карток. Самостійне складання конспектів і проведення логопедичних занять у відповідності до індивідуального плану корекційної роботи із дитиною.	1. Оформлення індивідуальної мовленнєвої картки на дитину. 2. Оформлення конспектів корекційних занять. 3. Виготовлення наочного та дидактичного приладдя для занять (додаток №4).
20 день	Консультативна робота вчителя-логопеда з батьками і корекційними педагогами. Знайомство з матеріалами консультацій вчителя-логопеда для батьків. Робота над ІНДЗ.	1. Підібрати матеріал для куточка вчителя-логопеда. 2. Скласти доповідь на батьківські збори з питань профілактики та корекції мовних недоліків дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.
	Підсумкова конференція.	

Форми звітності здобувача щодо проходження виробничої практики (логопедичної)

I.

1. Щоденник виробничої практики (логопедичної) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на логопедичній практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.

2. Щоденник виробничої практики (логопедичної) №2 (довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять у вчителя-логопеда та інших здобувачів-практикантів, їх аналіз).

3. Теку з матеріалами виробничої практики (логопедичної) (конспекти корекційних занять, наочним, дидактичним, роздатковим матеріалом до проведених занять).

4. Картки обстеження мовлення двох дітей.

5. Теку з матеріалами позакласної навчально-пізнавальної діяльності (матеріали рухливих ігор, вікторини, розробку виховних заходів, індивідуальні бесіди).

6. Зразки (відео) артикуляційної та пальчикової гімнастики, релаксації, фізкультхвилинок, різних ігор для розвитку уваги, пам'яті, моторики та для корекції мовлення дітей, відеозапис залікових логопедичних занять.

7. ІНДЗ.

8. Звіт здобувача про проходження виробничої практики (логопедичної) завірений підписом керівника та печаткою установи.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Загальна оцінка за проходження виробничої практики (логопедичної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт-середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача – загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

№ п/п	Види діяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,2
2.	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,4
3.	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4.	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу спеціальної освіти;
- уміє складати план-конспект корекційних занять;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку та рівня розвитку дитини;
- застосовуються різні методи та прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє державною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;
- практикант вміє правильно розподілити час на корекційному занятті;

– матеріали практики представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відеофрагментами корекційних занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

– уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, скласти план-конспект за допомогою педагога-наставника;

– корекційне заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки;

– не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на корекційному занятті;

– допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах корекційного заняття;

– не достатньо високий рівень використання активності дітей;

– уміє за допомогою педагога-наставника організувати захід;

– матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографій занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Задовільно» ставиться за умови, якщо практикант:

– задовільно володіє програмовим матеріалом;

– не може самостійно провести корекційне заняття, але дидактична мета та план корекційного заняття частково реалізовані;

– в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);

– недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;

– практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;

– не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;

– не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;

– матеріали логопедичної практики представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографій; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.

«Незадовільно» ставиться за умови, якщо:

– практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета корекційного заняття;

– не досягнута виховна мета корекційного заняття;

– здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;

– здобувач-практикант не готовий до проведення корекційного заняття;

– нехтує логопедичною практикою; порушує виконавську дисципліну; не виконує усі завдання і вимоги практики; конфліктує з дітьми, вчителем-логопедом чи керівником педпрактики;

– матеріали практики представлені частково.

4.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гайван Т.Я., Макарова С. М. Артикуляційна гімнастика в малюнках. Тернопіль, 2007. 35 с.
2. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2008. 397 с.
3. Линдіна Є.Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є. Ю. Линдіна, О. В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.
4. Логопедія. Підручник. За ред. М.К. Шеремет. – вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 776 с.
5. Макарова С. Щоб ротик був слухняний. Логопедичний практикум. Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 160 с.
6. Матвєєва М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
7. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки: навч. посібник / за заг. ред. С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський нац. університет ім. І.Огієнка, 2010. 264с.
8. Методичні рекомендації до організації та проведення навчальної практики пропедевтичної (загальноознайомчої) для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, спеціалізація 016.01-логопедія, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / укладачі О.М. Кас'яненко., О.І. Чекан, Х.В. Барна, Мукачєво: МДУ, 2022. 32 с.
9. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Режим доступу: <http://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyini-programi/korektsiyno-rozvitkoviy-zanyattya-dlya-ditey-z-tyazhkimi-porushennyami-movlennya/>
10. Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/programi-rozvitku-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-doshkilnogo-viku>
11. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. Частина I : Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). 238 с.
12. Служби раннього втручання в Україні: шлях до інтеграції /за наук. ред. Н.А.Бастун. Київ:ІКЦ «Лєста», 2005. 185с.
13. Шевцов А.Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: [монографія] Київ: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. 239с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>